

GİDER VERGİLERİ KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİ- RİLMESİNE VE BU KANUNA BAZI HÜKÜMLER İLAVE EDİLMESİNE DAİR KANUN

Kanun No: 482

Kabul Tarihi: 25.6. 1964

(6.7.1964 gün ve 11746 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.)

GEREKÇESİ
KANUN TASARISI
VE KOMİSYON
RAPORLARI

Millet Meclisi S. Sayısı: 638

MİLLET MECLİSİ

GİDER VERGİLERİ KANUNUNUN BÂZİ MADDELERİ DEĞİŞTİRİLMESİNE VE BU KANUNA BÂZİ HÜKÜMLER İLÂVE EDİLMESİNE DAİR KANUN TASARISI VE MALİYE, TİCARET, TARIM, SANAYİ, İÇİŞLERİ VE PLÂN KOMİSYONLARINDAN SEÇİLEN DÖRDER ÜYEDEN KURULAN GEÇİCİ KOMİSYON RAPORU

T.C.
Başbakanlık Kanunlar
ve Kararlar Tetkik Dairesi
Sayı: 712191/176

16.1.1964

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Maliye Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 15.1.1963 tarihinde kararlaştırılan "Gider Vergileri Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi-ne ve bu kanuna bâzı hükümler ilave edilmesine dair kanun tasarısı" gerekçesiyle birlikte bağlı olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

İsmet İnönü
Başbakan

GEREKÇE

İçinde bulunduğumuz plânla kalkınma devresinde ekonomik ve sosyal gelişmemizin kilit noktasını geniş ölçüde sanayileşmemiz teşkil edecektir. Bu sebeple, sanayileşmeye engel olmıyacak, bilâkis onu hızlandıracak tedbirler almamız zaruri bulunmaktadır. Bu tedbirlerden birisi de, sanayi ile çok yakından ilgisi bulunan Gider vergileri bakımından alınacak tedbirdir.

1957 yılında dağınık bir halde bulunan İstihlâk vergileri ile bâzı hizmet vergileri, sisteleştirilmek ve Muamele Vergisi problemi de realitelerimize uygun bir tarzda çözümlenmek suretiyle, Gider vergileri adı altında 6802 sayılı Kanunda toplanmıştı. Gider vergileri sisteminin mihverini İstihsal Vergisi teşkil etmektedir. Bu vergi, belli alanlardaki derlitoplu sınai ünitelere oturtulmuş ve dolayısıyla mevzu ve şümül bakımından daraltılmış olmakla beraber, sağlam esaslara dayanmış olması sebebiyle gittikçe verimini arttırmıştır.

Bununla beraber, 1957 yılındaki Gider vergileri reformu tam yapılamamıştır. Bu noksanlığı bertaraf etmek maksadiyle bir müddetten beri Vergi Reform Komisyonu bu konu üzerinde çalışmalarına devam etmektedir.

Ancak, Gider Vergileri Kanununda tatbikatla meydana çıkan önemli bâzı aksaklıkların düzeltilmesini bu çalışmaların sonucuna talik etmek de mümkün bulunmamaktadır. Bu sebeple ekonomimizin gerçekleri ve plânın finansmanı zarureti de göz önünde bulundurularak bu tasan hazırlanmıştır.

Tasarının hazırlanmasını gerektiren sebepler madde sıralarına göre aşağıda açıklanmıştır.

1. a) 1 inci maddenin (a) fıkrası, tasarının en önemli maddelerinden birisidir. Gider Vergileri Kanununa bağlı II numaralı tablonun 3, 4, 5 ve 6 ncı pozisyonlarında kayıtlı taşıtlar, saat-

ler, ses cihazları ve levazımı ve fotoğraf ve sinema makina ve malzemesi ithalde olduğu gibi dâhilde de vergiye tabi bulunmaktadır.

Aynı kanunun 4 ncü maddesinin a fıkrası ile, bu vasıta, alet, makina ve cihazların dâhilde tamu* ve montajb İstihsal Vergisinden istisna edilmişti. Bu istisnanın tek şartı, sözü edilen vasıta, alet, makina ve cihazların tamir ve montajında kullanılan esas ve yedek parçaların, ithalde veya imal ve istihsalı dolayısıyla memleket dâhilinde vergiye tabi tutulmuş olmasıdır. Esas ve yedek parçalardan her hangi birisinin vergisiz olması halinde istisna hükmü uygulanmıyor, yani vasıta, makina, alet veya cihaz vergiye tabi tutuluyordu. Bu mahzur göz önünde bulundurularak 4.1.1961 tarihli ve 210 sayılı Kanunun 1 nci maddesi ile, bahis konusu fıkra tadil edilmiştir. Tadil edilmiş hükme göre, memleket dâhilinde imal edilmiş esas ve yedek parçalarla malzemenin maliyeti ile işçilik toplamı, tamir ve montajı yapılan vasıta, alet, makina ve cihazın maliyetinin % 30 undan fazla değil ise, istisna hükmü uygulanacak, aksi takdirde uygulanmayacaktır.

Muaddel hükümlerle % 30 nisbetindeki had, tamir ve montaj haddi olarak kabul edilmiş bu nisbetin üstüne çıkan hadler ise, vasıta, alet, makina ve cihaz imalâtı sayılmıştır. Ancak tamir ve montaj İstisnası için böyle bir had kabul edilmesi demek, memleket dâhilinde imal olunan esas ve yedek parçalarla malzeme değerlerinin, vasıta, alet, makina ve cihazın maliyetinin daima bu haddin aşağısında kalması demektir. Başka bir deyimle, sınai müesseseler istisnadan faydalanmak için memleket dâhilinde imal edilmiş esas ve yedek parçaları kullanmayacak daima ithal malı parçaları kullanacaklar ve bu durum ise memleket sanayii aleyhine olacaktır. % 30 haddi yükseltile bile memleket sanayii yine belli bir hadle kayıtlı kalacak ve dolayısıyla memleketimizde kombine imalat yapan bir sanayi kurulamayacaktır.

Tamir ve montaj istisnasının bu mahzurları nazara alınarak, bu kere tasarının 1 nci maddesiyle, II numaralı tablonun 3, 4, 5 ve 6 ncı pozisyonlarındaki vasıta, alet, makina ve cihazların memleket dâhilinde imal edilmiş olanları tamamiyle vergiden istisna edilmiştir. Sözü edilen eşyanın dâhildeki imalât ve teslimatı bu suretle tamamiyle vergiden müstesna olacağına göre, bunların tamir veya montajının da bundan sonra artık İstihsal Vergisi ile bir ilgisi kalmıyacaktır.

b) Tasarının 1 nci maddesiyle, Gider Vergileri Kanununun 4 üncü maddesinin (g) fıkrası değiştirilmiştir.

Sözü edilen 4 ncü maddenin (g) fıkrası ile, çiniden mamul bazı süs eşyası vergiden istisna edilmiştir. Fıkra metnindeki (çini) tâbirinin şümulü tatbikatta tereddütler doğurduğundan, bu tâbir yerine daha geniş bir mâna taşıyan (seramik) tâbiri kullanılmak suretiyle fıkranın değiştirilmesi yoluna gidilmiştir.

2. Tasarının 2 nci maddesiyle, Gider Vergileri Kanununun 4 ncü maddesinin sonuna (m) fıkrası ilâve edilmiştir.

Bu fıkra ile eklenen hüküm hah ipliği istisnası ile ilgilidir.

Hah ipliği istisnası, memleketimizde Muamele Vergisinin kabulünden itibaren çeşitli suretlerle uygulanmış, bu tatbikat bazan, isabetli neticeler vermiş, bazan da büyük ölçüde suistimallerle yol açmıştır. Fakat bütün güçlüklerle rağmen hah sanayiinin memleketimiz için arz ettiği özel önem gözönüne getirilirse meselenin, bu sahada sınırlı bir istisna hükmünün getirilmesi suretiyle çözümlenmesinin yerinde olacağı sonucuna vardır.

Hah imali, millî bir sanayi olmak vasfı bir tarafa, geniş iş gücünü değerlendirmesi bakımından büyük bir önem taşıdığı gibi ihracatta şiddetli rekabete mâruz bulunan bir faaliyet koludur. Gerek bu sebeplerle, gerekse kaliteli halılar ile orta vasıftaki halılar arasında mevcut vergi yükü dengesizliğini gidermek zarureti karşısında bu sahada yeni bir istisna hükmüne yer verilmesi icabetmektedir.

İşte bu mülâhazalar ile yeni gider vergileri reformunda, hah imalinde kullanılan ikibuçuk metrik numaraya kadar strayhgarn ipliklerinin, muayyen bir disiplin altında, İstihsal Vergisinden müstesna tutulması öngörülmüştür.

3. Gider Vergileri Kanununun 5 nci maddesinin (b) fıkrası ile; muharrik kuvvet kullanmayan, çalıştırdığı işçi ve çırak sayısı kendisi ile birlikte üçü geçmiyen, tüccara ve istihsal Vergisine tabi imalatçılara ait iplikleri boyamıyan boyahaneler İstihsal Vergisinden muaf tutulmuştur.

Bâzı hallerde gayet basit tesisleri ihtiva eden bu boyahanelerde iplikler üzerinde kasarlama da yapılmaktadır. Kanun hükmü ile muafiyet yalnız boyama yapan müesseselere verildiğinden, kasarlama da yaptıkları takdirde bu basit boyahanelerin muafiyeti ortadan kalkmakta idi. Tasarının 3 ncü maddesi ile, bu basit boyahanelerde kasarlama yapılması hallerinde de muaflığın devam etmesi sağlanmıştır.

4. Tasarının 4 ncü maddesiyle, emsal satış bedelinin tâyininde, genel idare giderlerinden mamule düşen hissenin maliyete katılması mecburiyeti ihdas edilmiştir.

Malûm olduğu üzere, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 275 nci maddesi, imal edilen emtada maliyete girecek unsurları tâyin etmektedir. Bu maddenin 4 numaralı bendinde, genel idare giderlerinden mamule düşen hissenin mamulün maliyetine katılması mükellefin ihtiyarına bırakılmıştır. Bu hüküm Gelir ve Kurumlar Vergileri bakımından bir mahzur teşkil etmemekte ise de, Gider Vergileri Kanununa göre tâyin edilecek emsal bedelinin düşük olarak tesbit edilmesine ve dolayısıyla vergi ayanına sebebiyet vermektedir. Bu mahzuru önlemek üzere tasarı ile sözü edilen hüküm sevk edilmiştir.

5. Tasarının yeniliklerinden birini de umumi vergi matrahı olan satış bedelinden indirilecek unsurlar arasına cam ve seramik sanayiine mahsus olmak üzere bâzı giderlerin ithal edilmiş olması teşkil eder. Şöyle ki, tasarının 5 nci maddesiyle, Gider Vergileri Kanununun 16 nci maddesinin (e) işaretli fıkrasındaki dikiş ve nakış iplikleri ile ilgili hüküm kaldırılmış ve bunun yeri ne (e) işaretini taşıyan fıkra ile her türlü cam ve cam eşyanın tesliminde müstahsıllarm dekorasyon ve süslemeye ait doğrudan doğruya işçilik ve malzeme giderleriyle sanatçı ücretlerinin satış bedelinden indirilmesi sağlanmıştır. Bu hüküm, porselenden sofa ve mutfak takınılan ile tuvalet ve süs eşyalarının tesliminde de uygulanacaktır.

Müstahsıllarm bu hükümlerden faydalanmaları için sınai muhasebe tutmaları şarttır.

Dekorasyon ve süsleme kavramına giren işleri Maliye ve Sanayi Bakanlıkları tâyin ve tesbit edeceklerdir.

Yukarıda yazılan bu hükme tasanda yer verilmesinin sebebi şudur: Bilindiği gibi, dâhilde alınan İstihsal Vergisinin cam sanayiine taallûk eden pozisyonu esas itibariyle Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikasının müstehlike arz edilecek hale getirilen mamullerinin nihai safhasını kavramaktadır. Bu itibarla vergi yükü, meselâ tekstil sanayiinde olduğu gibi bir bütün teşkil eden İstihsal Vergisi içinde hafifliyerek dağılmamakta, ilk ve aynı zamanda nihai mamul olan madenin üzerinde kalmaktadır.

Aynca bu sahada çalışan diğer küçük işletmeler mamullerini dekorasyon ve süslemeye tabi tutmadan iptidai safhada teslim etmekte, bunları satınalan ikinci el müstahsıllar ise vergiye tabi bulunmadıkları cihetle, yaptıkları dekorasyon ve süslemeden sonra tam mamul hale getirdikleri cam eşyayı gayrimeşru rekabet şartları içinde piyasaya arz etmektedirler. İşte bu rekabeti önliyerek vergilemede eşitliği sağlamak maksadiyle, bu hüküm sevk edilmiştir.

6. Tasarının 6 ncü maddesiyle, banka ve sigorta muameleleri Vergisi ile ilgili olarak bâzı yeni istisnalar kabul edilmiştir.

a) Memleketimizde uygulama sahası yeni başlamakta olan zirai sigortalarla ilgili bir istisna hükmü teşvik maksadiyle tasanya konulmuştur.

b) Bundan başka iktisadi işbirliği Kalkınma Teşkilâtının tavsiyesine uyularak nükleer riziko lara karşı yapılan sigortalar için de ayrı bir istisna hükmü derpiş edilmiştir.

c) Tasarının (m) işaretili fikrasiyle esnaf kefalet kooperatiflerinin, kefalet mektubu vermek suretiyle ortaklarına sağladiktan kredilerden masraf karşılığı adıyla aldıkları meblâğlar, banka ve sigorta Muameleleri Vergisinden istisna edilmiş ve bu suretle bu kooperatiflerce esnafa daha kolaylıkla kredi temin edilmesi imkânı sağlanmıştır.

7. Nakliyat Vergisinde, belli bir iş için kiralanan bir taşıtla kirabyana ait eşya ve şahısların taşınmasında vergi matrahının nakil vasıtası sahibine ödenen kira bedeli olduğu kanunun 36 ncı maddesinde hükme bağlanmış ise de, böyle bir durumda vergi mükellefini tâyin eden bir hüküm mevcut olmadığından birçok ihtilâflar zuhur etmiştir. Bu ihtilâfları bertaraf etmek üzere, bu cihet tasan ile açık bir hale getirilmiştir.

8. Tasarının 8 nci maddesi ile dahilde abnan İstahsal Vergisinde dahili sarfların ödeme süresi değiştirilmektedir.

Bilindiği üzere, Gider Vergileri Kanununun ilk şeklinde dahilî sarflarda ödeme süresi 3 ay olarak tesbit olunmuştu. Bu hüküm, vücuda getirilen mamullerin satışlarının gecikmesi halinde, bu mamullere bağlı Vasıtalı bir Verginin müstahsıllarca peşin olarak ödenmesini intacetmekte ve bu da mükelleflerin likiditeleri ve kredi münasebetleri üzerinde ağır baskılar yapmakta idi. Bilhassa tekstil sanayiine mahsus olan bu durum şikâyetlere yol açmış ve nihayet 210 saydı Kanunla dahili sarflara ait verginin ödenmesi, mamullerin satışına bağlanmak suretiyle düzeltilmek istenmiş, fakat prensipte berrak olan bu düşünce tatbikatta istenilen neticeyi vermemiştir. Bunun sebebi vergili ilk maddenin satılan hangi mamulün bünyesinde yer aldığı teknik bakımdan ve muhasebe kayıtları üzerinden tesbitine imkân bulunamamış olması ve tahsilat hükümlerinin durumdaki müphemiyetten dolayı uygulama kabiliyetinin za'fa uğramış bulunmasıdır.

İşte geçirilen bu tecrübeler göz önünde tutularak dahilî sarfların vergisinin esas itibariyle mükelleflerin disponibiliteelerine bağlanmak suretiyle ödenmesi yoluna gidilmiş ve her hal ve kârda bu ödeme gücünün dahilî sarf tarihine göre en fazla 6 ay içinde gerçekleşmesinin mümkün olacağı düşünülerek, mükelleflere sürelerini buna göre tâyin etmeleri imkânı da verilmiştir.

Tasarının 8 nci maddesinde bu esasın işleyiş tarzı açık olarak belirtilmiştir. Buna göre ödeme imkânının mamullerde satış tutarının ilk maddelerin matrah toplamına nisbeti derecesinde olabileceği kabul edilmiş ve bu nisbet, bulunduğu ayın tarh olunacak vergilerine uygulanmak suretiyle ödenecek verginin miktan tâyin olunmuştur. Mükelleflere bir imkân bırakmak için ödenecek verginin satış bedelinin % 50'sini geçemeyeceği bittabiî birikmiş vergi borçlarını da aşmıyacağı ayrıca hükme bağlanmıştır.

Mükellefler bu usul ile bağlı tutulmıyarak, yukanda da işaret olunduğu gibi, isterlerse dahilî sarflarına ait vergilerini 6 aylık süre içinde ödiyebileceklerdir.

9. a) Akar yakıtlar; 187 sayılı Kanunla 28. 2. 1963 tarihinden itibaren motorine ait İstihsal Vergisi kiloda 8, 5 kuruştan 16 kuruşa, mazota ait istihsal Vergisi de kiloda 8 kuruştan 16 kuruşa çıkarılmış, gazyağına ait vergi ise 10 kuruş olarak bırakılmıştı.

Böylece motorine ait vergi arttırıldığı halde, gazyağına ait verginin olduğu gibi bırakılmış olması neticesinde, fiyatı daha ucuz olan gazyağı talebinin artacağı ve gazyağının motorine karıştırılmak suretiyle istihlâk edileceği ve bundan millî ekonomimizin zarar göreceği müşahade edildiğinden, gazyağının bir kilosundan alınan verginin 14 kuruş artırılması suretiyle bu iki maddenin vergi hadlerinin birbirine yaklaştırılması icabetmiştir.

Bundan başka plânın finansmanı için gelire olan ihtiyaç da nazara abnarak motorin ve mazotun vergilerinin kiloda 7 şer kuruş artırılması yerinde görülmüştür.

b) Sıvılandırılmış petrol gazı (L.P.G.):

Yeniden vergi mevzuuna abnmiş olan bu madde, ham petrolün tasfiyesi sırasında elde olunan butan ve propan gazlarının tazyik altında sıvılandırılmış şekli olup tüpler içinde yakıt olarak kullanılmaktadır. Elde olunan bilgilere göre, bir Kg. L.P.G. 3 m³ havagazının kalorisini vermektedir. Bu durum ve L.P.G. nin havagazı ile rekabeti göz önünde bulundurularak bir kilosunun 5 kuruş vergiye tabi tutulması uygun görülmüştür.

10. Bu madde ile, plâstik ilk maddelere ait vergi nispeti % 30 dan % 40 a çıkarılmış ve bu arada pozisyon metni daha sarîh hale getirilmiştir.

Malûm olduğu üzere memleket dâhilinde imal olunan plâstik eşya İstihsal Vergisine tabi değildir. Sadece ilk maddesi vergiye tabi bulunan ve memleketimizde geniş bir şekilde istihsal ve istismal edilmeye başlanmış olan bu türlü eşyaya ait ilk maddelerin bir vergi rezervi taşıdığı nazara alınarak vergi nispeti yükseltilmiştir.

11. Tasarının 11 nci maddesiyle 1 numaralı Tablonun 10 ncu pozisyonunda yapılan değışiklik, dikiş ve nakış iplikleri üe ilgilidir. Dikiş ve nakış iplikleri üzerinde yapılan sarma işi bitim işidir. Memleketimizde dikiş ve nakış ipliklerini kombine halinde imal eden fabrikalar mevcu-dolduğu gibi münhasıran sarma ameliyesi yapmak suretiyle piyasaya dikiş ve nakış ipliğı çıkaran küçük müesseseler de vardır. Ekseriyeti teşkil eden bu küçük müesseseler vergiden kaçınmak suretiyle büyük müesseselerle rekabette bulunmaktadırlar.

Bu durum nazara alınarak % 30 olan dikiş ipliklerinin vergi nisbetinin % 18'e indirilmesi ve bundan başka kanunun 16 ncı maddesinin (e) işaretli fıkrasının kaldırılması ve 1 numaralı tablonun 10 ncu pozisyonuna dikiş ve nakış ipliklerini, makara mukavva ve benzerlerine sarılması işinin vergi dışında olduğuna dair bir (F) fıkrası ilâve edilmesi yerinde görülmüştür.

12. İtiryat ve tuvalet maddeleri:

Evvelce Gider Vergileri Kanununa bağı IV numaralı Tablonun 210 sayılı Kanunla değışik 13 ncu pozisyonu gereğince, bu maddelerin sadece ithalleri vergiye tabi bulunmakta memleket dâhilinde imal ve teslim olunanlar vergi konusuna girmemekte idi. Lüks mahiyet arz eden bu maddelerin, dâhilde imal olunanlarının da vergiye tabi tutulması uygun görüldüğünden tasarının 12 nci maddesi ile sözü edilen maddeler birinci tablonun şümulüne alınmış ve bunlardan tuvalet sabunlarının % 15, diğçerlerinin ise % 30 nispet üzerinden vergilendirilmesi cihetine gidilmiştir.

13. Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 25 nci fasndaki kükürt toprak, taş alçı v.s. gibi made ni mustahsallar kanuna bağı IV numaralı Tablonun 13 ncu pozisyonu gereğince ithalde alınan İstihsal Vergisine tabidir. Tasarının 13 ncu maddesiyle sözü edilen maddelerin mamullerinin de vergiye tabi tutulması derpiş edilmiştir.

Bundan başka, bu tasarının 12 nci maddesiyle Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 33 ncu fasndaki itiryat ve tuvalet maddeleri dâhilde alınan İstihsal Vergisine de tabi tutulmuş fakat bu maddelerden gülyacı, gülsuyu, kekikyağı, kolonya, losyon ve diş macunları dahili verginin mevzuu dışına bırakılmıştır. Aynı maddelerin ithallerinin vergi dışında kalması doğru görülmeyişinden IV ncu Tablonun 13 ncu pozisyonu bu hususu sağıhyacak şekilde kaleme alınmıştır.

14. Tasarının 14 ncu maddesi kaldırılan hükümlere aittir.

15. Tasarının geçici 1 nci maddesiyle bu kanunun yürürlüğe girdiğı tarihe kadar dahili sarf larla ilgili birikmiş İstihsal Vergisi borçlarının kanunun yürürlüğe girdiğı tarihten itibaren 6 ay içinde ödeneceğı derpiş edilmiştir.

Geçici 2 nci madde mûtat stok maddesidir.

16. Tasarının 15 ve 16 ncı maddeleri ise mûtat yürürlük ve yürütme yetkisi maddelerinden ibarettir.

GEÇİCİ KOMİSYON RAPORU

*Millet Meclîsi
Geçici Komisyon
Esas No: 1/628
Karar No: 9*

29.2.1964

Yüksek Başkanlığına

13.7.1956 tarihli ve "6802 saydı Gider Vergileri Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi-ne ve bu kanuna bâzı hükümler ilâve edilmesine dair kanun tasarısı" Maliye Bakanlığı temsilci-lerinin de iştiraki ile görüşüldü.

Komisyonumuz çalışmalarında Devlet Plânlama Teşkilâtının, Türkiye Ticaret Odaları, Sanayi Odaları ve Ticaret Borsaları Birliğinin evvelce alınmış olan mütalâa ve görüşleri de göz önünde bulundurulmuştur.

Gerekçesinde de belirtildiği üzere, Hükümet tasarısı ile, Gider Vergileri Kanunu tatbikatında görülen ve Vergi Reform Komisyonunca yapılmakta olan çalışmalar sonusuna taliki mümkün olmayan önemli bazı aksaklıkların giderilmesi ve plânının finansmanı maksadı güdülmektedir.

Komisyonumuzca yapılan incelemeler sonunda, Hükümetçe tasarının sevk edilmesi yerinde görülmüş ve aşağıda açıklanan bâzı değiştirmelerle tasarı kabul edilmiştir.

1. Tasarının 1 nci maddesinin (a) fıkrası ile, Gider Vergisi Kanununun 4 ncü maddesinin (a) işaretli fıkrasındaki, memleket dâhilinde imal olunan bâzı vasıta, makine, alet ve cihazlara ait montaj ve tamir istisnası kaldırılmakta, sözü edilen vasıta, makine, alet ve cihazlar tamamıyla vergiden istisna edilmektedir.

Kanundaki montaj ve tamir istisnasının, memleketimizde halen kuruluş safhasında bulunan montaj sanayiinde yerli madde ve malzeme kullanılmasını önlediği müşahade edildiğinden, komisyonumuzca, bu istisnanın kaldırılarak, bu sahaya tam bir muafiyet verilmesi yerinde görülmüş ve ayrıca Hükümet tasarısının aynı maddesi ile, Gider Vergileri Kanununun 4 ncü maddesinin g fıkrasındaki, tezyinli yerli çinilere ait istisnanın teşmil edilmesine dair olan hüküm de aynen kabul edilmiştir.

2. Hükümet tasarısının ikinci maddesinde, 2,5 metrik numaraya kadar olan (2,5 dâhil) strayhgarn ipliklerinin, yani hah imalinde kullanılan kalın yün ipliklerinin bâzı şartlarla istisnal vergisinden istisna edilmesi öngörülmektedir.

Gerekçede, memleketimizde hah sanayiinin özel bir önem taşıdığı ve iş gücünü değerlendiren ve ihracatta şiddetli bir rekabete mâruz bulunan bir faaliyet kolu olduğu ve bundan başka kaliteli halılar ile orta vasıftaki halılar arasında vergi yükü bakımından bir dengesizliğin mevcud olduğu ve bu sebeplere binaen istisnanın getirildiği belirtilmektedir.

Filhakika, hah sanayii memleketimiz için özel bir önem taşımaktadır. Ancak, bu istisna hükmü, vergi kaybına sebebiyet verecek geniş bir kapı açmaktadır. Nitekim, Gider Vergileri Kanunundan evvel yürürlükte bulunan 3843 saydı Muamele Vergisi Kanunu de de hah ipliklerine bir muafiyet tanınmıştı. Fakat bu muafiyet hükmü, tatbikatta mühim vergi kayıplarına sebebiyet vermiştir. Zira, iplik imal eden bir müessesenin, aynı maddeden ne kadar vergiye tabi iplik, ne kadar vergiden muaf iplik imal ettiğini tâyin etmek mümkün değildir. Vergiye tabi ipliklerde kullandan yünün, vergiden muaf ipliklerde kullandığının deri sürülmesi mümkündür. Muamele Vergisi Kanunu tatbikatında bu gibi olaylar çok görülmüştür. Ve bu sebeptendir ki, Muamele Vergisi Kanunu kaldırıp yerine Gider Vergisi ikame edildiği zaman, Gider Vergileri Kanununda halı iplikleri için bir istisna kabul edilmemiştir.

Tasanda, muafiyet bâzı şartlara bağlanmakta ise de, bu şartların da vergi kaybına mâni olacağına komisyonumuz kaani bulunmamaktadır.

Diğer taraftan, Gider Vergisine tabi diğer maddelerde olduğu gibi, hah veya hah ipliği ihracı halinde, Gider Vergileri Kanununda muafiyeti veya vergi iadesini sağlayan geniş hükümler vardır. Ayrıca söz zamanlarda yürürlüğe giren ve 261 sayılı "İhracatı geliştirmek amacı ile vergilerle ilgili olarak Hükümetçe alınacak tedbirlere dair Kanun" gereğince de hah ihracatı geniş mikyasta teşvik edilmektedir.

Bu mülâhazalarla hah ipliklerinin vergiden istisna edilmesine dair olan 2 nci maddenin tasandan çıkarılması komisyonumuzca yerinde görülmüştür.

3. Tasannın 3, 4 ve 5 nci maddeleri, yukarda belirtilen değiştirme sebebiyle, 2, 3 ve 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

4. Tasannın 6 nci maddesi, 5 nci madde olarak ve bu maddenin m işaretli fıkrası değiştirilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Tasanda sözü edilen (m) fıkrasında, esnaf ve kefalet kooperatiflerinin ortaklarına temin ettikleri krediler dolayısıyla bunlardan masraf karşılığı adı ile aldıkları paraların Vergiden istisna edilmesi öngörülmektedir.

Esnaf kefalet kooperatiflerinin, Türkiye Halk Bankası ile ortakları arasında yaptıkları tavassut dolayısıyla, sadece ortaklamadan masraf karşılığı adı ile aldıkları paraların vergiden istisna edilmesi kâfi değildir. Asıl önemli olan, Türkiye Halk Bankasının, sözü edilen kooperatifler vasıtasıyla esnaf ve sanatkârlara verdiği kredilerin vergiden istisna edilmesidir. Esnaf ve sanatkârların bu yoldan aldıkları kredilerin, tanımlı kredilerinde olduğu gibi, vergiden istisnaiyetini ve dolayısıyla bunlara ucuz kredi sağlanmasını yerinde gören komisyonumuz, sözü edilen kredilerin de vergiden istisna edilmesini yerinde görmüş ve fıkra ona göre değiştirilmiştir.

5. Tasannın 7 ve 8 nci maddeleri, 6 ve 7 nci maddeler olarak değiştirilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir.

6. Tasannın 9 ncü maddesi, 8 nci madde olarak ve metinde zikredilen kanunun tarih ve numarasında bir tabaj hatası yapıldığı görüldüğünden ve bu hata düzeltilmek suretiyle kabul edilmiştir.

Tasannın en önemli maddesi olan bu madde üzerinde komisyonumuz etraflı bir şekilde durmuştur.

Gider vergileri tadil tasansı ile gaz ve motorine ait İstihsal Vergisinde yapılan zammın ilk gerekçesi muhakkak ki kalkınma plânının ihtiyacı bulunan finansman imkânlarının sağlanması teşkil etmektedir. Ancak derpiş edilen bu zamlar, akaryakıt konusunda karşılaşılan bâzı ekonomik meselelerin hâl tarzlarına uygun düşmektedir.

A) Gazyağına zam yapılmasını zaruri kılan sebepler şunlardır.

1. Benzin ve gazyağı tüketim talebi ile istihsal imkânları arasındaki dengesizlik:

Son zamanlara kadar, bütün petrol ihtiyacı mamul halde ithalat yolu ile temin edilirken, 1962 ve 1963 yılından itibaren tasfiyehanelerin kurulmasıyla, durum tamamen değişmiştir.

Bugün ithal edilen ve yerli ham petrolü işliyen bu rafineriler, genel olarak mamul petrol ihtiyacını karşılamakta, ancak gazyağı ve özel petrol ürünleri ithal olunmaktadır.

Memleketimizde istihsal olunan ve ithal edilen ham petrolde, gaz muhtevası mahdud olup, bunlardan çıkarılması mümkün gazyağı miktarı belli bir nispeti aşmamaktadır.

1. 1963 yılında işlenen ham petrol:

	Ton	%
Yerli ham petrol	693 933	19
ithal malı ham petrol	2 941 348	81
Toplam	3 635 281	100

2. 1963 de elde olunan ürünler :

Cinsi	Ton	
L.P.G.	11 155	0,5
Benzin	559939	16,8
Gaz	395750	11,2
Motorin	868963	26,2
Fuel-Oil	1382279	41,6
Asfalt	119385	3,6
Solven	1593	0,1

Memleketteki rafinerilerle, yukarda gösterilen % 11 nisbeti üstünde, gazyağı istihsalı mümkün olmamaktadır Yani, diğer petrol ürünleri yerine, gazyağı istihsalinin daha fazla artırılmasına teknik bakımdan imkân yoktur.

Tüketim durumuna gelince: Gazyağının memleketteki sarfiyatı, yıldan yıla belli bir nisbet dâhilinde anmakta olup, son olarak 1963 yılında evvelki yıllara nazaran görülmemiş bir yükseliş kaydetmiştir.

(3) Gazyağı tüketimi (Ton)

Yıllar	Tüketim miktarı	Artış	Artış %
1960	3 3 6 7 5 6	-	-
1961	3 6 3 4 2 7	2 6 6 7 1	% 7
1962	3 9 7 9 1 1	3 4 4 8 4	% 8
1963	4 4 9 0 0 4	5 1 0 9 3	% 13

Görülüyor ki, istihsalin muayyen bir seviyede kalmasına rağmen, Gaz tüketimi süratle artmaktadır. Bu devamlı ve bilhassa son yıldaki görülmemiş artış, memleketin istihsal imkânlarını aştığından, büyük miktarda gaz istihsalini zaruri kılmaktadır.

Gaz sarfiyatındaki süratli artışın diğer bir sonucu da, benzin yerine ikame olunmak suretiyle, benzin tüketimini düşürmesidir. Benzin sarfiyatındaki artışın birdenbire gerilemesi aşağıdaki tabloda açıkça görülmektedir.

(4) Benzin tüketimi (Ton):

Yular	Tüketim	Artış	Artış %
1961	4 5 7 4 8 7	-	-
1962	5 1 0 4 9 9	5 3 0 1 2	11
1963	5 2 2 2 3 6	1 1 7 3 7	2

(5) 1963 yılı benzin - gaz - motorin üretim ve tüketim durumu (Ton) :

Cinsi	Üretim	Tüketim	İstihsal fazlası	İstihlâk fazlası
Benzin	559939	522326	37703	-
Gaz	395750	449004	-	53254
Motorin	868963	878985	-	10022

Benzin tüketiminin düşmesi ile 37 703 ton istihsal fazlası vücûda geldiğinden, 1963 yılında benzin ihraa meselesi ile karşılaşmıştır. Bu durum ise beynelmilel fiyatlar karşısında memleketimiz için zararlı sonuçlar doğurmuştur.

Nitekim gaz ve benzindeki üretim ve tüketim arasındaki bu ahenksizlik, 1963 yılında 41 855 ton gaz ithalini, aynı zamanda 38 600 ton benzin ihracatı yapılmasını gerektirmiştir. Gaz ithalatı kilosu 32.9 kuruştan, benzin ihracatı 16.8 kuruştan yapılmıştır. Ham petrolün 15 kuruştan ithal olunduğu nazara abırırsa, bu muamelenin ne kadar *zararlı* olduğu görülür.

Gaza zam yapılırken, varidat temini maksadının hemen yanında, gazın tüketimi talebindeki süratli artışın önlenmesi, tüketimin istihsal imkânlarına indirilmesi, böylece gaz ithali ve benzin ihracı gibi memleket ekonomisi için zararlı bulunan bir yola gidilmemesi amacı yer almaktadır. Bu maksadı temin edebilmesi, yani tüketimi daraltabilmesi için gaza yapılan zammın, motorine yapılacak zamma nazaran yüksek olması öngörülmüştür.

2. Gaz ve motorin fiyatları arasındaki dengesizliğin izale edilmesi:

Bütün memleketlerde, tüketim taleplerini istihsal şekil ve şartlarına uydurmak için, gaz fiyatları daima motorin fiyatlarına nazaran yüksek tutulmuş ve gaz talebi daraltılmak istenmiştir.

(6) Muhtelif memleketlerde gaz - motorin fiyatları (Litre - Kuruş):

Memleket	Gazyağı	Motorin
Avusturya	93,1	78,2
İtalya	118,6	108,-
Belçika	64,6	49,5
Lüksemburg	66,—	47,6
Hollanda	47,7	38,6

Türkiye'de ise, durum tamamen aksine olup, motorine nazaran gaz ucuzdur. Halbuki istihsal maliyeti itibariyle gazın daha pahalı olması icabetmektedir. Bu anormal durum, 1963 yılında yapılan zam ile ortaya çıkmıştır.

(7) Memleketimizde gaz - motorin ana depo fiyatları (vergili - İst):

Yıl	Gaz		Motorin	
	Kg/Kr.	Fark	Kg/Kr.	Fark
1962	63,70	-	63,11	-
1963	65,46	1,76	75,26	12,15

Petrol ürünleri arasında en kıt ve dünya pazarlarında motorine nazaran pahalı olan gazın motorine kıyasla ucuz hale gelmesi bâzı mahzurlar doğurmaktadır.

Bir kere, yukarda belirtildiği gibi, motorin ve benzin yerine kullanılmaya başlanmak suretiyle, tüketimi süratle artmış ve istihsal imkânlarına nazaran dengeyi bozmuştur.

İkinci olarak, gaz motorine karıştırılmaya başlanmıştır. Yukarda gazın tüketiminde 1963 yılındaki anormal artışın, başkaca bir âmil bulunmadığına göre bu vakıya izafe etmekten başka izah tarzı yoktur. Bu noktadan hareket olunursa, 1963 yılındaki % 13 artışın, % 8 i normal artış, kalan % 5 i motorine karıştırılan gaz tüketimi olduğu sonucuna vardır. Bu yolda sarf edilen gazın miktarı ise $(51\ 000 \times 5/13 = 20\ 000)$ ton civarında olmak lâzım gelir.

Gaz - motorin kaşımı dizel motorlarında kullanılmakta olup, şu teknik mahzurlara sebeb olmaktadır.

— Karışık yakıt motorun ömrünü kısaltmaktadır.

— Aynca yakıt sarfiyatını normalin istünde arttırmaktadır.

Üçüncü olarak: Fiyat düşüklüğü sebebiyle, gazın kullanılması zaruri bulunmayan mahallerde kullanılmasının geliştiği malûmdur. Diğer mahzurlar mevcudolmasa bile, maliyeti yüksek, temini döviz sarfını gerektiren bir metam, kıymeti ile mütenasip bulunmayan mahallerde, gayriiktisadi olarak kullanılması vakıası, ekonomimiz için başlı başına bir zarar kaynağı teşkil etmektedir. Aynca, taammüm etmesi arzu edilen ve plânda bilhassa öngörülen linyit üretim ve tüketiminin artırılması hususu, gaz bugünkü fiyatta bırakıldıkça katıyen gerçekleşme imkânı bulamıyacaktır. Halbuki, bu problem memleket ekonomisi ve ormancılığı bakımından birinci derecede önem taşımaktadır. Gaz fiyatına yapılacak zam, aynı zamanda - plânın öngördüğü hedefi sağlayacak niteliktedir.

3. Sarf mahalleri itibariyle, zamdan müteessir olacak ve vergiye mütehammil bulunmayan köy ve kasaba halkının tenvir maddesi olarak kullanılan gaz yağı miktarı umumi sarfiyatın ancak 1/10 unu teşkil etmektedir. Bu miktar gaza isabet eden vergi miktarı yılda cem'an 7 milyon lira civarında bulunduğu göz önüne alınırsa, gaz kullanan 3 milyon köylü ailesine yüklediği verginin cüzi olduğu görülecektir. Diğer sarf yerleri, vergiden fazlası ile müteessir olacak mahiyette bulunmamaktadır.

4. Devlet Plânlama Teşkilâtının Petrol Sanayii ve problemlerine dair yaptırdığı 1 Kasım 1963 tarihli incelemede, aynı mahiyetteki gerekçelerle gazyağı fiyatının artırılması sonucuna varılmış bulunmaktadır.

B) Motorin fiyatına zam yapılmasını gerektiren sebepler;

1. Motorin - benzin tüketimi ve üretim dengesizliği yukarda (a/1) kısmında gösterilen (5) nolu tabloda belirtildiği üzere, 1963 yılında motorin istihsali tüketimi karşılayamaz olmuştur.

İstihsal noksanı 10 022 ton bu yıl için stoklarla karşılanmış bulunmaktadır.

Yıllar itibariyle motorin sarfiyatı incelenirse devamb bir artış karşısında kalındığı görülür.

Yular	Motorin sarfiyatı (Ton)
1955	415 200
1960	591 900
1961	648 400
1962	735 300
1963	878 985

Nitekim nakil vasıtalarında benzinle işliyenler yerine motorinle işliyenlerin tercih edildiği, it-halât rakamlarından ve memleketteki montaj fabrikalarının imalât programlarının tetkikinden açıkça anlaşılmaktadır.

Yukarda işaret edildiği üzere 1963 yılında motorin üretimi tüketimi karşıuyamamıştır. Motorin tüketiminin bu hızlı inkişafı karşısında, ileriki yularda istihsal noksanının pek büyük mik-

tarlara varacağı muhakkak gibidir. Bu durumda, motorinin yerli istihsal imkânları sabit bir nisbet dâhilinde cereyan edeceğinden, yakın bir istikbalde, gazyağındaki gibi yine motorin ithalatı yapılması zarureti kendini gösterecektir.

Görülüyor ki motorinin tüketim ve üretimi arasında da, istihsal imkânları bakımından bir dengesizlik ortaya çıkmaktadır.

Bugünkü durumda, fazla ham petrol ithal ederek, motorin ve gaz istihsalini arttırmak petrol sanayiinin teknik zarureti olarak fazla benzin istihsalini gerektirmektedir ki, bunun ihracolumması da yukarıda belirtildiği gibi, memleket ekonomisi bakımından çok zararlı sonuçlar doğurmaktadır.

Böyle olunca, akar yakıt konusunda karşılaşılan güçlükler hal çaresi olarak, gazda olduğu gibi motorinde de istihlâki daraltmaya matuf tedbirlere başvurulması hususu kalmaktadır. Bu şekilde, motorin fiyatının yükseltilmesi sonucu, tüketim talebi bir nebze daralacak ve böylece istihsal imkânlarımız seviyesine intibak etmiş olacaktır.

Motorine yapılan zam ile, varidat temini endişesi yanında memleketin akar yakıt konusunda karşılaştığı bu problemlerin vergi yolu ile düzenlenmesi maksadı takibedilmiş bulunmaktadır.

Motorin fiyatına yapılan 7 kuruşluk zam ile nakliye ücretlerinde görülecek yükseliş, pek cüzi ve mahdut kalacağı cihetle, umumi fiyat seviyesinde her hangi bir tesir husule getirmeyeceği de muhakkak gibidir.

Nitekim yapılan genel bir hesapla, meselâ Ankara-İstanbul gibi 450 kilometrelik uzun bir mesafede yapılan bir nakliyatta, zammın yolcu başına 15-20 Kr. yük nakliyatında kilo başına 8-10 santim ücret yükselişine sebebiyet vereceği tesbit olunmuştur.

2. Demiryolları ve karayolları arasında, vergi dolayısıyla tahaddüs etmiş bulunan, rekabet eşitsizliğinin kaldırılması:

Bilindiği gibi Devlet Demiryolları İdaresi, yaptığı yük ve yolcu nakliyatı üzerinden Nakliyat Vergisi isimli vasıtalı bir vergi ödemektedir. Halbuki motorlu taşıtlarla yapılan nakliyat ise bu nevi bir vergiye tabi değildir. Devlet Demiryollarını müşkül duruma sokan bu vergi eşitsizliğini telâfi etmek bir zaruret olarak kendini göstermektedir. Motorlu taşıtlarla yapılan nakliyatı, Nakliyat Vergisiyle teklif etmek bugünkü şartlar altında, son derece müşkül ve hattâ tatbik imkânsızlığı mevcuttur.

İşte, motorine yapılan zamla, aynı zamanda bahis konusu rekabet şartları eşit hale konulmuş olacaktır.

7. Tasarının 10, 11 ve 12 nci maddeleri, 9, 10 ve 11 inci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

8. 12 nci madde komisyonumuzca ilâve edilmiştir. Komisyonumuzca 9 ncu madde olarak kabul edilen Hükümet tasarısının 10 ncu maddesi ile, plâstik ilk maddelere ait vergi nisbetinin % 30 dan % 40 a çıkarılması ön görülmektedir. Tasarı ile bu ilk maddelere ait vergi nisbeti yükseltilmekte ise de, kanuna bağlı IV numaralı tabloda yer alan bu ilk maddelerden mamul eşyanın vergi nisbeti olduğu gibi bırakılmıştır.

Bilindiği üzere, Gider Vergileri Kanununa bağlı I numaralı tabloda ilk maddeler, IV numaralı tabloda ise mamul maddeler yer almıştır. Mamul maddelerin ise yalnız ithalleri vergiye tabidir. Kanunda ilk madde ve bunların mamullerinin kıymetleri arasındaki farklılık nazara alınarak, mamul maddelerin vergi nisbeti ilk maddelere nisbetle biraz düşük tutulmuştur. Filhakika kanunun mer'î hükümlerine göre plâstik ilk maddenin vergi nisbeti % 30, mamullerinin ise % 25 tir.

Tasan ile plâstik ilk maddelere ait vergi nisbeti % 40 a çıkarıldığı halde, mamullerin vergi nisbetinin % 25 olarak kalması bu muvazeneyi bozacaktır. Bundan başka, mamullerin vergi nisbetinin olduğu gibi bırakılması, ithal malı plâstik mamulleri, yerli plâstik mamullere nisbetle avantajlı duruma getirecektir.

Bu mülâhazalara binaen, Komisyonumuz, tasanya eklediği 12 nci madde ile plâstik mamullere ait vergi nisbetinin de % 35 e çıkarılmasını yerinde görmüştür.

9. Tasanın 13 ve 14 ncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.

10. Tasarının geçici 1 nci maddesinde, Gider Vergileri Kanununun 49 ncu maddesi gereğince.aym kanunun 3 ncü maddesinin (b) fıkrasında yazılı şekilde teslim edilmiş maddelere ait birikmiş vergi borçlarının 6 ay içinde ödeneceği ön görülmektedir.

Komisyonumuz bu 6 aylık süreyi kısa bulmuştur. Zira, büyük vergi borçları birikmiş mükellefler bu kısa müddet içinde vergilerini ödemiyecek duruma düşebilirler. Bu cihet göz önünde bulundurularak komisyonumuz sözü edilen maddeyi değiştirmiştir.

Değişik maddeye göre, mükellefler, birikmiş vergi borçlarını beş eşit taksite ayıracaklar, ilk taksiti bu kanunun yayımı tarihinden 2 ay sonra, diğer 4 taksit ise, ikişer ay ara ile ödiyeceklerdir. Bu suretle süre 10 aya çıkarılmış bulunmaktadır.

11. Tasarının geçici 2 nci maddesi ile 15 ve 16 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmesine karar verilen kanun tasansı Yüksek Meclisin tasviplerine arz olunur.

Başkan

Başkanvekili

Sözcü

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

GİDER VERGİLERİ KANUNUNUN BAZI MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE VE BU KANUNA BAZI HÜKÜMLER İLAVE EDİLMESİNE DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 4. 1. 1961 tarihli ve 210 sayılı kanunla değişik 4 ncü maddesinin (a) ve (g) fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Bâzı vasıta, alet, makine, cihaz ve malzeme:

a) II nci tablonun 3, 4, 5, ve 6 ncı pozisyonlarında yazılı vasıta, alet, makine, cihaz ve malzeme (gramafon plâkları hariç)

Tezyini seramik eşya:

g) Vazo, duvar tabağı ve heykelcik gibi seramikten mamul süs eşyası.

MADDE 2. — Aynı Kanunun 4 ncü maddesinin sonuna aşağıdaki (m) fıkrası eklenmiştir:

Vergiden müstesna halı iplikleri:

m) I — Hah imâlinde kullanılmak üzere teslim edilen iki buçuk metrik numaraya kadar (2,5 dahil) strayhgarn iplikleri vergiden müstesnadır.

Bu istisna, Kurumlar Vergisine veya beyan esası üzerinden gelir vergisine tabi olup hah imal eden veya ilk maddesini vererek hah imâl ettiren müesseselere ve aynı konu ile iştigal eden kooperatiflere, ceza ve ıslah evleri atelyelerine yapılan teslimler hakkında uygulanır.

II — Müstahsıldan vergisiz hah ipliğı satın almak veya kendi imal ettikleri iplikleri hah imalinde kullanmak istiyen yukarıda I nci bendde yazılı müesseseler, bulunduktan yerlerin Ticaret Odası, Sanayi Odası veya Ticaret ve Sanayi Odasından özel bir muaflık belgesi alırlar ve bunu aynı yerin Vergi Dairesine tasdik ve tescil ettirirler.

Muaflık belgesinin şekil ve muhteviyatı ile ne tarzda kullanılacağı Maliye Bakanlığınca düzenlenir.

Vergiden müstesna iplik teslimleri muaflık belgesi sahiplerine yapılır. Bu nevi teslimlerin satış faturalarında, alıcının kimliğı ile muaflık belgesinin yeri ve numarası ayrıca gösterilir ve imzası alınır.

Vergisiz hah ipliğı satınalanlar, veya kendi imal ettikleri iplikleri hah imalinde kullananlar, muaflık belgesini aldıkları ticaret odası, veya ticaret ve sanayi odasına, her takvim yılı sonunda, bu iplikler hakkında hesap verirler.

Buna riayetsizlik halinde muaflık belgesi hükümsüz sayılır.

Vergisiz hah ipliğı teslim eden müstahsıllar, İstihsal Vergisi beyannamesinde veya teslim tarihi itibariyle beyanname verme süresi içinde verecekleri ek bir beyannamede bu teslimlerinin miktar ve tutan ile alıcının kimliğini, adresini ve muaflık belgesinin yeri ve numarasını ayrıca göstermek suretiyle bildirirler.

III — Yukarda I nci bend gereğince vergisiz olarak satınaldıkları iplikleri hah imalinde kullanılmıyarak her ne suretle olursa olsun satan veya başka bir maksat için kullananlar bu iplikleri ve vergisini satış veya kullanma tarihinden itibaren bir ay içinde ilgili vergi dairesine beyan etmeye ve vergisini ödemeye mecburdurlar. Bu halde vergi, mahn müstahsıldan teslim alındığı tarihe göre kanuni ödeme süresinin sona erdiği tarihten itibaren gecikme zammı ile birlikte tahsil olunur. Bu mecburiyete riayetsizlik halinde vergi, Vergi Usul Kanunu hükümlerine göre tarh ve tahakkuk ettirilerek tahsil olunur.

MADDE 3. — Aynı kanunun 5 nci maddesinin (b) fıkrasına aşağıdaki hüküm eklenmiştir.

(Bu boyahanelerde, iplikler üzerinde aynı şartlarla kasarlama işleri yapılması halinde de muaflık devam eder.)

MADDE 4. — Aynı Kanunun 15 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Bu Kanunun 14 ve 15 nci maddelerine göre emsal satış bedelinin tâyininde Vergi Usul Kanununun 275 nci maddesinin 4 ncü fıkrası gereğince genel idare giderlerinden mamule düşen hissenin maliyete katılması mecburidir.

MADDE 5. — Aynı Kanunun 16 nci maddesinin (e) fıkrası ile bu maddeye 210 sayılı Kanunla eklenen fıkra kaldırılarak yerlerine aşağıdaki fıkralar konulmuştur.

e) Her türlü cam ve cam eşyanın tesliminde sınai muhasebe tutan müstahsıllann ödedikleri dekorasyon ve süslemeye ait doğrudan doğruya işçilik ve malzeme giderleri ile sanatçı ücretleri,

(Bu hüküm porselenden sofa ve mutfak takımlarının, tuvalet ve süs eşyalarının tesliminde de uygulanır.

Dekorasyon ve süsleme kavramına giren işleri tâyin ve tesbit etmeye Maliye ve Sanayi Bakanlıkları yetkilidir.)

f) Vergi matrahının emsal satış bedeli veya ücret olması hallerinde de bu madde hükümleri uygulanır.

MADDE 6. — Aynı kanunun 29 ncu maddesine aşağıdaki (k), (1) ve (m) fıkraları eklenmiştir:

k) Biçilmemiş veya toplanmamış her türlü tanımlı mahsulleriyle tarım hayvanları için akdolu-zan zirai sigortalar dolayısıyla alınan paralar,

1) Nükleer rizikolarla karşı yapılan sigortalar dolayısıyla alınan paralar.

m) Esnaf kefalet kooperatiflerinin kefalet mektubu vermek suretiyle ortaklarına temin ettikleri krediler dolayısıyla bunlardan masraf karşılığı adıyla aldıkları paralar.

MADDE 7. — Aynı Kanunun 36 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Belli bir iş için kiralanın taşıtlarla kiralayana ait eşya ve şahısların taşınmasında vergi mükellefi taşıt sahibidir.

MADDE 8. — Aynı kanunun 210 sayılı Kanunla değişik 49 ncu maddesinin dahili safların ödeme süresi ile ilgili dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir. Gider Vergileri Kanununun 3 ncü maddesinin (b) fıkrasında yazılı şekilde teslim edilmiş maddelerin genel esaslara göre aylık olarak tahakkuk ettirilmiş vergileri, bu maddelerden vücuda getirilmiş vergiye tabi olmayan mamullerin satıştan ile irtibatlandırmak suretiyle ve bu mamullerin satıldığı ayı takibeden ayın 15 nci günü akşamına kadar aşağıdaki esaslara göre hesaplanarak ödenir:

a) Vergiye tabi olmayan mamullerin satıldığı ay içindeki satış bedelleri toplamı aynı ay sonuna kadar işletmede sarf edilen vergiye tabi maddelerin matrah toplamına nisbet edilir.

O ay içinde vergiye tabi madde sarf edilmiş ise nisbet yüzde yüz olarak nazara alınır.

b) Bulunan nisbet vergiye tabi maddelerin aynı ay sonuna kadar tahakkuk ettirilmiş vergilerin toplamına uygulanır. Bu uygulama sonunda bulunan meblağ o ayın ödenecek İstihsal Vergisi miktarıdır.

c) Yukarıdaki fıkralara göre bulunan ödenecek vergi miktardan hiçbir zaman satış bedelinin % 50 sini aşamayacağı gibi mükellefin o aya kadar birikmiş vergi borçlan toplamını da geçemez.

d) Veresiye satışlarda bu satışların bedelleri tahsil edildikleri ayın satış tutarlarına eklenir. Şu kadar ki, bu bedellerin satış tutarlarına eklenme süresi vergiye tabi olmayan malın teslimini takibeden aydan itibaren 6 ayı geçemez.

e) Vergilerini yukarıdaki esaslara göre ödeyen mükellefler vergiye tabi olmayan mamullerine ait satış bedellerini o ayın beyannamesinde ayrıca göstermeye mecburdurlar.

İsteyen mükellefler işletme için teslimlere ait vergilerini yukarıdaki ödeme usulüne bağlı olarak bu teslimlerle ilgili beyannamenin verildiği ayı takibeden altına ayın sonuncu günü akşamına kadar ödeyebilirler. Bu usulü seçenler, keyfiyeti oldukları vergi dairesine bildirmeye ve birikmiş vergi borçlarını talepte bulunduktan ay içinde ödemeye mecburdurlar.

Yeniden nispi usulü seçenlerin birikmiş vergi borçları hakkında seçtikleri bu usule ait hükümler uygulanır.

MADDE 9. — Aynı kanuna bağlı I numaralı tablonun (2/D) pozisyonunun (ii) fıkrası ile 4.1.1961 tarihli ve 210 sayılı Kanunla değişik (iii) fıkrasının (a) ve (b) Bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu pozisyona E fıkrası eklenmiştir:

ii) Kapalı kapta alevlenme noktası 30 santigrat derece ve daha yukarı olup 55 santigrat dereceden aşağı olanlar veya 55 santigrat derece ve daha yukarı olup 250 santigrat dereceye kadar zayıt dâhil % 65 den fazlası takattür eden orta yağlar (1 Kg. S den) 24 Kr.

iii) Kapalı kapta alevlenme noktası 55 santigrat derece ve daha yukarı olan ağır yağlar:

a) Taktir mahsulü yakıtlar:

Kraking vukubulmadan % 80 den fazlası takattür edenler (1 Kg. S. den) 23 Kr.

b) Tortu yakıtlar:

Kraking vukubulmadan takattür eden kısmı % 80 den az olanlar (1 Kg. S. den) 23 Kr. E)

Sıvılandırılmış petrol gazı (L.P.G.): 1 (Kg. S. den) 5 Kr.

MADDE 10. — Aynı kanuna bağlı I numaralı tablonun 4 ncü pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

4. Plastik maddeler:

Selüloz, albüminoit veya tabii reçinelerin türevleri veya sentez yoluyla veya sair suretlerle elde edilen, sıvı, hamur, blok, parça, pıhtı, külçe, pul, toz, tüp, çubuk, profil, rulo, levha, yaprak, şerik, döküntü ve benzeri şekillerde suni plâstik ilk istihsal maddeleri % 40

MADDE 11. — Aynı kanuna bağlı I numaralı tablonun 10 ncü pozisyonunun B fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı pozisyonun sonuna (F) fıkrası eklenmiştir:

E) Nebati lifi maddelerden imal edilen iplik, ip, kınnap, halat ve organlar (Satınahnp bitim ameliyesine tabi tutulanlar dâhil, üstüğü hariç):

a) Kendirden, ketenden, sizalden, manitadan mamul ip, kınnap, halat ve organlar % 15

b) Pamuktan mamul dikiş ve nakış iplikleri % 18

c) Diğerleri % 30

F) Yukarda A, B, C ve E fıkralarında yazılı lif nevelerinden mamul dikiş ve nakış iplikleri nin makara, mukavva ve benzerlerine sarılması işi, kendileri veya başkaları hesabına yapılanlar dahil olmak üzere, bitim ameliyesi sayılmaz.

MADDE 12. — Aynı kanuna bağı I numaralı tabloya aşağıdaki 13 ncü pozisyon eklenmiştir:

13. İtiryat ve tuvalet maddeleri:

1. Gümrük Giriş Tarife Cetvellerinin 33 ncü faslında yazılı parfümler, kremler, her türlü pudralar, düzgünler, dudak ve yanak rujları, makyaj kalemleri, tırnak cilalan briyantınler, şam puanlar, saç boyalan ve diğerleri (Gülyağı, gülsuyu, kekikyağı, kolonya, losyon, diş macunlan ve tozlan, sabunlan ve sulan hariç) % 30

2. Gümrük Giriş Tarife Cetvellerinin 34.01 pozisyonunda yazılı kalıp, toz, hamur, mayi ha linde ve sair şekillerdeki tuvalet sabunlan % 15

MADDE 13. — Aynı kanuna bağı IV numaralı tablonun 210 sayılı Kanunla değişik 13 ncü pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

13. Diğer maddeler:

Gümrük Giriş Tarife Cetvelinin 13 ve 25 nci fasıllarında yazdı maddeler ile (25 ncü fasılda yazdı ilk maddelerden mamul eşya dâhil) 28 nci faslının 28.02, 28.42, 28.54 ve 28.58 saydı pozisyonlarındaki kükürt, sodyum karbonat kristalize, oksijenli su, damıtık su ve 30, 32, 34 (34.01 pozisyonundaki tuvalet sabunlan I nci tabloya göre vergilendirilirler.) 35 ve 38 nci fasd- lannda yazdı maddelerle 33 ncü fasdda yazdı gülyağı, gülsuyu, kekikyağı, kolonya, losyon, diş- macunlan ve tozlan, sabunlan ve sulan (Bu maddelerden I nci tabloya girenler o tablodaki po- zisyonlara göre vergilendirilirler) % 15

Kaldırılan hükümler

MADDE 14. — 6802 saydı Gider Vergileri Kanununun 4 ncü maddesinin h işaretli fıkrası kaldırılmıştır.

Geçmiş dönemlere ait vergiler

GEÇİCİT MADDE 1. — 6802 saydı Kanunun değişik 49 ncü maddesi gereğince, aynı ka- nunun 3 ncü maddesinin (b) fıkrasında yazdı şekildeki teslimlere ait henüz ödenmemiş vergiler bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren altı ay içinde ödenir.

Stok Vergisi

GEÇİCİT MADDE 2. — Bu kanunla İstihsal Vergisi nisbeti artırılmış olan gazyağı, motorin ve mazot Stok Vergisine tabidir.

Sözü edilen akar yakıtların ticareti ile iştigal eden gerçek ve tüzel kişilerle bunların bilcümle şube, acenta, bayi, komisyoncu ve sair satıcıları, bu kanunun yayımı tarihinde anadepo, depo ti- carethane, mağaza ve tanklarında veya şâir yerlerde veya yolda bulunan akar yakıtlarını miktar ve sıkletleri - yüz kilo ve daha aşağı miktarda olan gazyağı hariç - ve bulundukları yerler itiba- riyle bir beyannameye kaydetmeye ve beyannameyi Maliye Bakanlığınca bu konuda yapdacak ilânı takibeden günün akşamına kadar bağı olduklan yer vergi dairesine vermeye mecburdurlar.

Beyanname vermek mecburiyetinde olanlar, yukarda zikrolunan kendilerine ait yerlerde mevcudolup başkalarına satılmış, fakat bedelleri henüz tahsil edilmemiş veya hibe edilmiş veya şâir suretlerle mülkiyeti devredilmiş akar yakıtlarını da beyannamelerinde göstermeye mecbur- durlar.

Vergi daireleri, beyan olunan gazyağının beher kilosu üzerinden 14 kuruş, motorin ve ma- zotun beher kilosundan 7 şer kuruş Stok Vergisi tarh ve tebliğ ederler.

Beyan üzerine tarh olunan stok vergisi, tebliğ tarihini takibeden ay başından itibaren iki ay içinde, her ay bir taksit olmak üzere iki eşit taksitte ödenir. Vadesinde ödenmeyen vergiler hakkında Âmmeye Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun hükümleri uygulanır.

Süresinde beyanda bulunmayanların veya noksan beyanda bulunanların beyan etmedikleri veya noksan beyan ettikleri akar yakıtlara ait vergiler iki kat zamlı olarak tahsil olunur.

Cezalar hariç, Vergi Usul Kanununun diğer hükümleri bu Stok Vergisi hakkında da uygulanır.

MADDE 15. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 16. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan
î. inönü

15.1.1964

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

GİDER VERGİLERİ KANUNUNUN BÂZİ MADDELERİNİN DEĞİŞTİRİLMESİNE VE BU KANUNA BÂZİ HÜKÜMLER İLÂVE EDİLMESİNE DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1. — Hükümet tasarısının 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümet tasarısının 3 ncü maddesi 2 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümet tasarısının 4 ncü maddesi, 3 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Hükümet tasarısının 5 nci maddesi, 4 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Aynı Kanunun 29 ncü maddesine aşağıdaki (k), (l) ve (m) fıkraları eklenmiştir:

k) Biçilmemiş veya toplanmamış her türlü tarım mahsulleri ile tarım hayvanları için akdolu-zan zirai sigortalar dolayısıyla alınan paralar,

l) Nükleer rizikolara karşı yapılan sigortalar dolayısıyla alınan paralar,

m) Türkiye Halk Bankasıncı Esnaf ve Sanatkârlar Kefalet Kooperatiflerinin kefaleti altında esnaf ve sanatkârlara verilen krediler dolayısıyla alınan paralarla bu kooperatiflerin ortaklarından masraf karşılığı altında aldıkları paralar.

MADDE 6. — Hükümet tasarısının 7 nci maddesi, 6 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Hükümet tasarısının 8 nci maddesi, 7 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Aynı kanuna bağlı I numaralı tablonun (2/D) pozisyonunun (ü) fıkrası ile 28.2.1963 tarihli ve 187 sayılı Kanunla değişik (iii) fıkrasının (a) ve (b) bendleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve bu pozisyona (E) fıkrası eklenmiştir:

ü) Kapalı kapta alevlenme noktası 30 santigrat derece ve daha yukarı olup 55 santigrat dereceden aşağı olanlar veya 55 santigrat derece ve daha yukarı olup 250 santigrat dereceye kadar zayıf dâhil % 65 ten fazlası takattür eden orta yağlar (1 kg. S.den) 24 Kr.

iii) Kapab kapta alevlenme noktası 55 santigrat derece ve daha yukarı olan ağır yağlar:

a) Taktir mahsulü yakıtlar:

Kraking vukubulmadan % 80 den fazlası takattür edenler (1 kg. S. den) 23 Kr.

b) Tortu yakıtlar:

Kraking vukubulmadan takattür eden kısmı % 80 den az olanlar (1 Kg. S. den) 23 Kr.

E) Sıvılandırılmış petrol gazı (L.P.G.): 5 Krş. (1 Kg. S.den)

MADDE 9. — Hükümet tasarısının 10 ncu maddesi, 9 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Hükümet tasarısının 11 nci maddesi, 10 ncu madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 11. — Hükümet tasarısının 12 nci maddesi, 11 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Aynı kanuna bağlı IV numaralı Tablonun 4 ncu pozisyonu aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

4. Plastik maddelerden mamul eşya (Başka maddelerle mürettep veya gayrimürettep) % 35

MADDE 13. — Hükümet tasarısının 13 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Kaldırılan hükümler

MADDE 14. — Hükümet tasarısının 14 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Geçmiş dönemlere ait vergiler

GEÇİCİ MADDE 1. — 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 3 ncu maddesinin (b) fıkrasında yazılı şekilde teslim edilmiş olup aynı kanunun değişik 49 ncu maddesi gereğince henüz ödenmemiş vergiler, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, ilk taksit süresi bu tarihten iki ay sonra olmak üzere beş eşit taksitte ödenir.

Stok Vergisi

GEÇİCİ MADDE 2. — Hükümet tasarısının geçici 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Yürürlük tarihi

MADDE 15. — Hükümet tasarısının 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

icra yetkisi

Hükümet tasarısının 16 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.